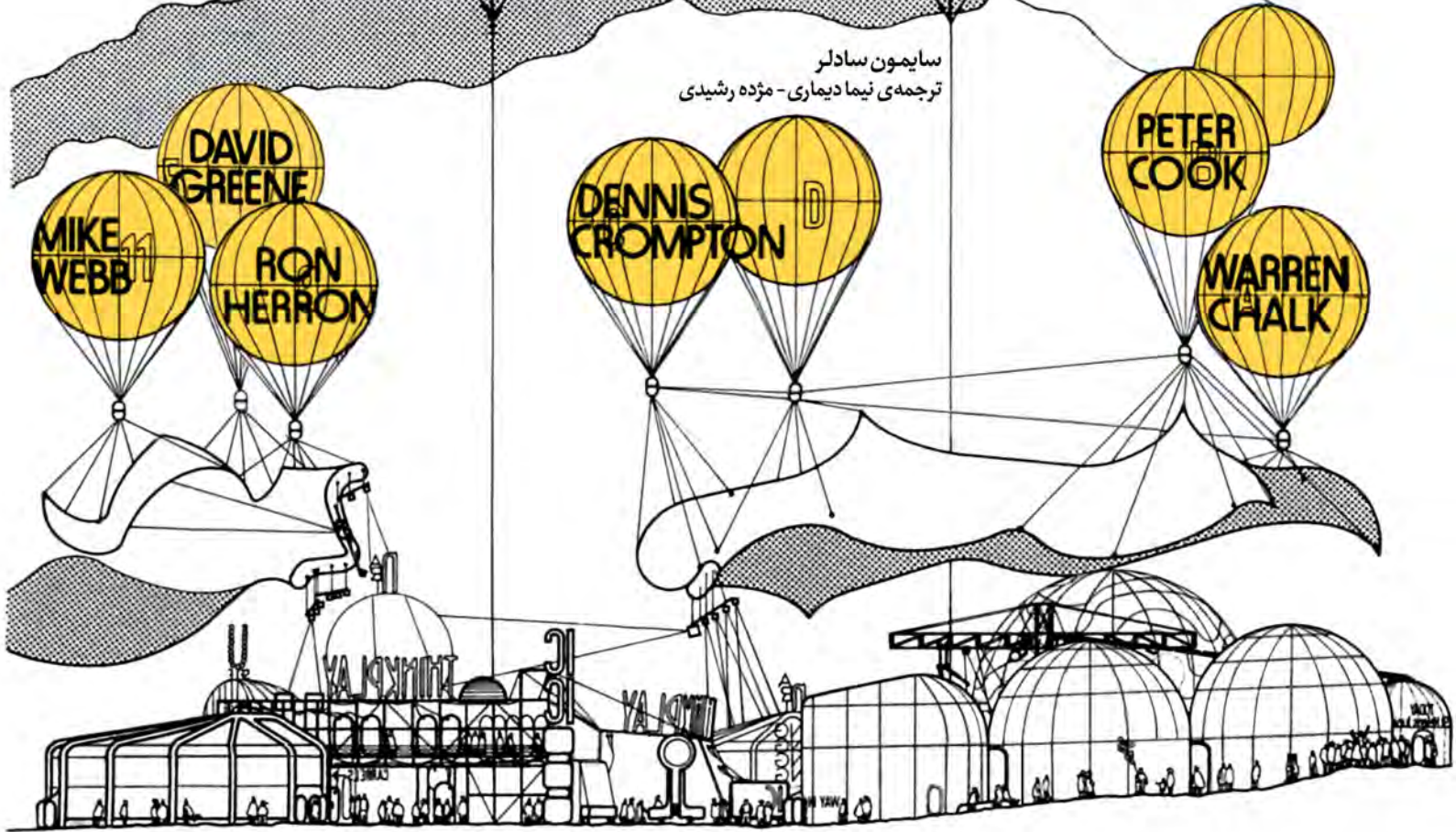

آرکیگرم

معماری بدون معماری

سایمون سادلر
ترجمه‌ی نیما دیماری - مؤده رشیدی

آرکیگرم

معماری بدون معماری

سایمون سادلر

ترجمه‌ی نیما دیماری

(عضو هیئت علمی دانشگاه ملایر)

مژده رشیدی

انتشارات تخصصی هنر،
معماری و شهرسازی

کتابخانه‌کسری

Sadler , Simon

سادلر، سایمون، ۱۹۶۸-م.
آرکیگرم: معماری بدون معماری/سایمون سادلر؛ ترجمه‌ی نیما دیمازی، مؤده رشیدی.
مشهد: کتابکده کسری، ۱۳۹۸.

۹۷۸-۶۰۰-۶۵۰۹-۹۷-۶

۲۲۸ص. مصور، نمودار.
شابک:

Archigram : architecture without architecture, c2005.

فهرست نویسی: فایا
یادداشت:عنوان اصلی:

Archigram (Gorup)

عنوان دیگر: معماری بدون معماری.

موضوع: گروه آرکیگرام
موضوع: معماری -- انگلستان -- تاریخ -- قرن ۲۰م.
موضوع: پیشروگرایی (زیبایی‌شناسی) -- انگلستان -- تاریخ -- قرن ۲۰م.

Avant-garde (Aesthetics) -- England -- History -- 20th century

Deimary, Nima

شناسه افزوده: دیمازی، نیما، ۱۳۵۸ - مترجم

Rashidi, Mojdeh

شناسه افزوده: رشیدی، مؤده، ۱۳۷۴ - مترجم

NA۹۹۷/۱۴س۲ ۱۳۹۸

رده بندی کنگره:

۷۲۰/۹۲۲

رده بندی دیویی:

۵۶۰۳۱۰۶

شماره کتابشناسی ملی:

کتابکده تخصصی هنر، معماری و شهرسازی کسری

آرکیگرم

معماری بدون معماری

سایمون سادلر

ترجمه نیما دیمازی

(عضو هیئت علمی دانشگاه ملایر)

مؤده رشیدی

صفحه آرای و طرح جلد: منا گندمکار

چاپ اول: بهار ۱۳۹۸

چاپ دوم: زمستان ۱۴۰۰

شمارگان: ۵۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۰۹-۹۷-۶

انتشارات: کتابکده کسری

نشانی: مشهد فلستین ۱۴ پلاک ۱۰ تلفن: ۰۵۱ ۳۷۶۷۰۰۱۹

وبسایت و فروشگاه اینترنتی: www.kasrapublishing.ir

کلیه حقوق چاپ و نشر این کتاب برای انتشارات کتابکده کسری محفوظ است. هر گونه تصویربرداری و تکثیر اعم از نسخه کاغذی و دیجیتال و... از تمام یا بخشی از کتاب ممنوع و موجب پیگرد قانونی است.

این کتاب به هنری سادلر تقدیم شده است

و

این ترجمه تقدیم می‌شود به مهر مادر و بیکرانه‌ی سخاوت پدر

پیشگفتار مترجمان

کتاب آرکیگرم: معماری بدون معماری که توسط انتشارات ام.آی.تی به چاپ رسید، دستاوردی است از فعالیت‌های دهه‌ی ۱۹۶۰ گروه آرکیگرم که در سال ۲۰۰۵، پس از یازده سال تلاش، گردآوری شد و توسط سایمون سادلر به تقریر در آمد.

سایمون سادلر (متولد ۱۹۶۸، بریتانیا)، استاد تاریخ معماری و شهرسازی دانشگاه کالیفرنیا، مطالعه‌ی خود را روی گروه آرکیگرم و گروه موقعیت‌گرایان بین‌الملل متمرکز کرد و توانست در این زمینه‌ها دو کتاب از خود بر جای گذارد.^(۱) موضوع اصلی کتاب حاضر، مجلات، طرح‌واره‌ها، نمایشگاه‌ها و آموزه‌های تدریس‌شده‌ی آرکیگرم است که در دهه‌ی ۱۹۶۰ پیوند میان تخیل و تکنولوژی را برقرار کردند. کتاب حاضر اولین کتاب جامع و تاریخی است که درباره‌ی گروه آرکیگرم نوشته شده و بیان می‌کند که چگونه این گروه تجهیزات زندگی را جایگزین ساختمان‌سازی کردند و شهرهایی را ترسیم نمودند که راه می‌روند و خانه‌هایی را طرح زدند که همچون لباس پوشیده می‌شوند؛ و همین تخیلات دلیل بر آن شد تا از ساختن بازمانند و "معماری بدون معماری" را رقم زنند و برای ثبت و معرفی ایده‌های خود از قانون پیوند واژه‌ها سرکشی کنند و الفاظی عجیب را به کار برند؛ که تمامی اینها بر جذابیت این کتاب می‌افزود و ما را به ترجمه‌ی آن ترغیب می‌نمود.

علاوه‌بر تجلیل‌های صورت‌گرفته از کتاب، ترجمه‌ی کتاب حاضر از آن‌جهت اهمیت یافت که آرکیگرم منبع الهام گروه‌های بعد از خود شد و روی معماران پس از خود تأثیر گذاشت و از سویی دیگر، با پیشرفت تکنولوژی، امید به تحقق طرح‌واره‌های آنها فزونی یافت.

علی‌رغم اینکه در گزینش این کتاب و ترجمه‌ی آن دقت و زمان زیادی صرف شده است، از شما خواستاریم نواقص و ایرادات احتمالی آن را بر ما ببخشایید و با گوشزد کردن آنها ما را یاری رسانید. باشد که معماران بیش‌ازپیش به اهمیت راه گروه آرکیگرم واقف شوند و این سبک معماری را از معماری روی کاغذ به معماری حقیقی بدل سازند.

(1) The Situationist City, Cambridge, Massachusetts: MIT Press, 1998.

۷	— مقدمه
۱۱	— معرفی
۱۹	فصل اول: نسلی جدید
۶۵	فصل دوم: شهر زنده
۱۰۵	فصل سوم: آن سوی معماری
۱۵۷	فصل چهارم: موج زوم
۲۰۷	— نتیجه گیری
۲۱۵	— ضمیمه

دفتر "آرکیگرم آرکیتکتر" (پیتر کوک، دنیس کرامپتون، ران هرون و همکاران)، حوالی سال ۱۹۷۱.
دفتر "آرکیگرم آرکیتکتر" اولین بار در سال ۱۹۷۰ در نزدیکی مدرسه‌ی ای.ای. تأسیس شد. این دفتر، مشارکت‌کنندگانِ مجله‌ی آرکیگرم را به پیش‌بردنِ فعالیت‌ها تحریک می‌کرد. دفتر "آرکیگرم آرکیتکتر" در سال ۱۹۷۵ تعطیل شد.

تحقیقات انجام شده، آرکیگرم را نه صرفاً به عنوان یک معماری سطحی، بلکه به عنوان یک فرهنگ دریابیم. از آنجا که غالب ایده‌های آرکیگرم از روی کاغذ فراتر نرفت، طرح‌واره‌ها و نوشته‌های گروه هنگامی که با دید نشانه‌شناسانه مطالعه می‌شوند، مانند چالش‌های سبکی، مباحث اجتماعی، فناوری و ساختار حرفه‌ی معماری در دهه‌ی ۶۰، ارزش پیدا خواهند کرد و زمانی که محققان، حقایق فن معماری یا اصول علمی را به دقت بررسی می‌کنند، اغلب در خیال تیره و تاریک سبک پرزرق و برق و ممتاز آرکیگرم فرو می‌روند.

آنچه این کتاب به آن پرداخته برای بیش از ۴۰ سال چالش برانگیز بوده و هم نقد و هم جنگ و جدال و هم صلح و معذرت‌خواهی را به تصویر می‌کشد. اگرچه وسوسه‌انگیز است که این کتاب را همچون سایر نوشته‌های پیشین تدوین کرد، اما این کتاب که پیرو ملزومات معتبر معماری‌ست، نه جسارت آرکیگرم را مورد تمسخر قرار می‌دهد و نه یک "زندگی‌نامه‌ی رسمی" از گروه ارائه می‌دهد. در ابتدا من نیز همچون سایرین، سعی در نوشتن زندگینامه‌ی اعضای گروه داشتم تا اینکه مشاهدات زیاد فرق ظریف میان اهداف اعضای آرکیگرم را آشکار کرد (هرچند اعضای آرکیگرم و نقادان سعی در هم‌خوان نشان دادن اعضای گروه داشتند) و دیگر نوشتن زندگینامه، کاری بیهوده به‌شمار می‌رفت. این کتاب ترکیبی از دیدگاه ناظران خارجی (تحسین‌کننده و مخالف) از گروه آرکیگرم به همراه دید آرکیگرم نسبت به خود را ارائه می‌دهد. با توجه به عدم دسترسی من به اعضای باقیمانده‌ی گروهی که جوهره‌ی کتاب من را ساختند (پیتر کوک، دنیس کرامپتون، دیوید گرین و مایکل وب)، لازم است توضیح دهم این کتاب یک قدردانی از گروه آرکیگرم است؛ چراکه دوستانه به حرف‌های پراکنده‌ی من گوش فرا دادند و در این گفت‌وگوها مجوز انتشار فصل‌ها و مقالات^۲ را به من عطا کردند و در نهایت مجوز رسمی چاپ این مطالب از طرف بایگانی آرکیگرم (که مسئول نگهداری اطلاعات آرکیگرم بود)، به من واگذار شد (از جمله وارن چاک که در سال ۱۹۸۷ فوت کرد). پس از مذاکرات پرفراز و نشیب در سال‌های ۲۰۰۳-۲۰۰۴ مجوز چاپ مجدد مطالب مربوط به *ران هرون* (که در سال ۱۹۹۴ درگذشت)، از طرف وارثان هرون به من داده شد.

محقق به عنوان فردی مستقل از گروه، این مشکل را دارد که نمی‌تواند محرم اسرار تمام مدارک و دست‌ساخت‌های موجود باشد، زیرا دستاوردهای مختلف گروه در دسترس عموم قرار ندارد. باید به علاقه‌ی متخصصان و متولیان این امر، به سرعت پاسخی درخور داده می‌شد؛ از طرفی حلقه‌ی اتصال بین زنجیره‌ی دانشگاه وست‌مینستر و موزه‌های ویکتوریا و آلبرت منجر به این شد که امروز بتوانیم به صورت مدون و طبقه‌بندی شده به تمام آنچه زمانی دور از دسترس ما بود و "در زیر تخت‌ها و پشت دیوارها قرار داشت"^۳، دسترسی یابیم. این احتمال وجود دارد که بخش‌های دیگری از اسنادی که در اختیار ماست، درجایی دیگر منتشر شود.^۴ من آثار باقی‌مانده‌ی دنیس کرامپتون از بایگانی آرکیگرم و سایمون هرون از بایگانی هرون را با فاصله مشاهده کردم تا به سیل عظیم سؤالاتم جواب دهم و اسناد بایگانی را بازیابی و آن را برای این کتاب آماده کنم.^۵

ضمناً میزان اطلاعاتی که به راحتی از آرکیگرم در دسترس هستند، محدود است؛ و این

مقدمه

درک درستی از معماری نئوآوانگارد‌ها نیاز به خوانشی نقادانه از دستاوردهای آرکیگرم دارد که من در سال ۱۹۹۴ در دانشگاه آزاد تحقیق درباره‌ی آن را آغاز کردم. با اینکه مقالات و کاتالوگ‌های باکیفیت درباره‌ی آرکیگرم در سرتاسر دهه‌ی قبل ظاهر شده بود،^۱ جای خالی مقاله‌ای کامل و صرف درک می‌شد. با توجه به وسعت تکامل اخیر تحقیقات علمی در معماری نئوآوانگارد‌ها، احتمالاً در آینده می‌توانیم در انتظار نشریات بیشتری درباره‌ی جنبه‌های مختلفی از کار آرکیگرم باشیم، یا برعکس، این نوشته را با سایر مباحثی که در این مورد نوشته خواهد شد، ترکیب کنیم. اما در حال حاضر، مطالعه‌ای که در حد و اندازه‌ی یک کتاب است، این فرصت را فراهم کرده و فرصت سیر در تمام لحظات آرکیگرم امکان‌پذیر شده است.

امروزه این امکان فراهم شده است تا به واسطه‌ی

کتاب نیز همانند تحقیقات چاپ‌شده‌ی قبلی من، با عنوان "موقعیت شهری"، در انتشارات دانشگاهی ام‌آی‌تی که مجموعه‌ای از مدارک جمع‌آوری‌شده از کتابخانه‌ها، بررسی‌های نفس‌گیر، تحقیقات میدانی، منابع غیرمستقیم، زیرزمین موزه، سالن‌های مطالعه و بایگانی‌های ثبت‌شده بود، حاصل اطلاعات پراکنده‌ای است که به دست آمد (و طراحی تصویر روی جلد کتاب و عنوان آن نیز به معنی ناتمام بودن این اطلاعات ناقص و محرمانه است). و حال وظیفه‌ی اصلی این کتاب این است که اطلاعات را به‌سادگی و سخاوتمندانه در اخبار مخاطبان قرار دهد. شمار زیادی از طرح‌ها، نقشه‌ها و اسناد آرکیگرم از طریق نمایشگاه بزرگی که معطوف به گذشته بود و به‌وسیله‌ی مرکز نمایش پمپیدو که از سال ۱۹۹۴ آغاز شده بود، در دسترس قرار گرفت و از این طریق آرکیگرم به فراوانی منتشر شد. این نوشته‌ها حاوی نمایش افسانه‌ای مجلات آرکیگرم بود که به موضوع مورد بحث ده‌ها کتاب و مقاله در سرتاسر جهان بدل شد. نظریات و خاطرات زیادی از گروه وجود دارد که باید تسطیح و غربال شود؛ اسناد مختلف و بی‌شماری نیز وجود دارد که هر یک در جای خود به فرهنگ پاپ، فناوری و فرهنگ آزادی‌خواهی فردی آرکیگرم مرتبط می‌شود و باید آنها را گردآوری کرد.

اساتید، همکاران و محققان اگرچه ممکن است به یافته‌های این کتاب صحنه نگذارند، اما با در اختیار قرار دادن اسناد، کمک گران‌بهایی را در این زمینه عرضه داشتند. اشاره‌ای ویژه باید به استاد راهنمای پایان‌نامه‌ای شود که این کتاب از آن گرفته‌شده است: تیم بنتون و باری کرتیس و نظرات بیشتری که از بررسی‌های یان بوید وایت و نیکولاس بالوک به دست آمد و چشم ما را به جهانی دیگر گشود و شالوده‌ی کار را پایه‌ریزی کرد. همچنین باید اشاره نمود، ملاقات‌های بعدی من با مری بنهام، هازل کوک، کاترین کوک، فرانکوئیس دالگرت، پاول داویس، مارک فیشر، یونا فریدمن، سایمون هرون، مالکولم هیگز، کریگ هادجتز، دایانا جوسی، روی لندا، آرتور مارویک، پیتر موری، برایان نیکولی، مارتین پلی، روی پین، مونیکا پیجن، سدريک پرایس، ماری کوآنت، تونی ریکابی، گاردن سانسبری، پل شفیرد، آلن استتن، پیتر تیلور به این کتاب جزئیات و بافت اضافه کرد؛ و میزبان من در طی ملاقات با مایکل وب، دایانا و بل منکینگ بودن که باید از آنها نیز قدردانی کنم.

من باری دیگر به‌واسطه‌ی چاپ این کتاب امتیاز ویژه‌ی کار با انتشارات ام‌آی‌تی و اعضایش را یافتم؛ خصوصاً با مجری ویراستار راجرز کانور که تصمیم گرفت روی این کتاب مهر تأیید بزند. کار ویرایش توسط متیو ایت و درک جورج انجام شد و طراحان کتاب را برای چاپ آماده کردند.

کار روی این کتاب و تجدید چاپ‌های بعدی با سخاوت و کمک‌های مالی میلتن کنیس در دانشگاه آزاد بین سال‌های ۱۹۹۸-۱۹۹۵، مطالعات بریتیش آرت لندن از مرکز پُل ملون در سال ۲۰۰۲ و دانشگاه کالیفرنیا در دیویس در سال ۲۰۰۴ ممکن شد.

همچنین باید از جان وگستاف نیز تشکر کنم که به‌طور غیرمنتظره، در برهه‌ای که این پروژه تنها یکی از چندین موضوع چالش‌برانگیز زندگی من بود، وارد زندگی من شد و با من همراهی کرد و زندگی من را تحت تأثیر قرار داد؛ و در آخر همین کافی‌ست که بگویم افرادی هستند که با فاصله از من قرار داشته یا نقش خود را غیرمستقیم ایفا کردند، کسانی که اگر می‌دانستم از کجا شروع کنم یا به آنها چه بگویم، شفاف‌تر از آنها قدردانی می‌کردم.

پی‌نوشت مقدمه

۱. تا سال‌های زیادی، در دسترس‌ترین کتاب مرجع درباره‌ی آرکیگرم، کتابی بود که توسط اعضای گروه آرکیگرم انتشار یافت:

(Peter Cook, ed., Archigram (London: Studio Vista, 1972, subsequently reprinted)

این کتاب در سال ۱۹۹۴ توسط کتاب کوچکی از آرشیو آرکیگرم تکمیل گشت:

A Guide to Archigram 1961–74 (London: Academy.)

کتاب راهنمای آرکیگرم شامل مقالاتی از "پاسکال شونینگ" (Pascal Schöning) و "هربرت

لاخمایر" (Herbert Lachmayer) و روشی برای تفسیر تئوری کارهای آرکیگرم را پیشنهاد

می‌داد و علاقه‌ی مفسرانِ اولیه‌ی بریتانیا مانند رینر بنهام و مارتن پلی (Martin pawley) به

تکنولوژی جبرگرا را بسط می‌داد. هم‌زمان با چاپ کتاب "راهنمای آرکیگرم"، مرکز پمپیدو

کاتالوگی از آرکیگرم را منتشر کرد که تکمیل‌کننده‌ی نمایشگاه‌های آرکیگرم بود:

Pompidou Centre catalogue Archigram, ed. Alain Guiheux

(Paris: Centre Georges Pompidou, Collection Monographie.

به‌طور مشابه، در سال ۱۹۹۷ موزه‌ای در وین کارهای آرکیگرم را منتشر کرد:

Kunsthalle Wien, Archigram: Symposium zur Ausstellung,

ed. Eleonora Louis et al. (Vienna: Ritter Verlag.

David Alan Mellor and Laurent Gervereau, eds., The Sixties:

Britain and France, 1962–1973 (London: Philip Wilson).

یک کتاب مرجع و بارزش دیگر کتابی بود که از آرشیو آرکیگرم حاصل شد:

Archives, Concerning Archigram: London, 1998.

این کتاب حاوی مقالات بی‌نظیری از بری کرتیس (Barry Curtis) با عنوان "یک محرک

ضروری" بود که آرکیگرم را جزء زمینه‌های فرهنگی تاریخ بریتانیا جای می‌داد.

هاداس استینر (Hadas Steiner) آرکیگرم را به مباحث علمی مختلفی وابسته می‌داند؛ رجوع

شود به بخش "بقاء ناپایداری" در کتاب:

Patrizia Bonifazio et al., eds., Tra guerra e pace (Milan: Franco Angeli, 1998).

و همچنین بخش "تأموش کردن نقشه" در کتاب:

Jonathan Hughes and

Simon Sadler, eds., Non-Plan, Oxford: Architectural Press, 2000.

این کتاب شامل بخش‌هایی است که سایمون سادلر برای پایان‌نامه‌ی دکترای خود در دانشگاه

"مؤسسه‌ی فناوری ماساچوست" در سال ۲۰۰۱ طرح‌ریزی کرده بود و قبل از چاپ کتاب

حاضر، این بخش‌ها توانستند به کتاب استینر کمک یخشند.

زمانی که مدال طلای رویال به آرکیگرم اعطا شد، تفسیرهایی مانند نوشته‌ی: "تئوریست‌هایی

از آرکیگرم" از "سام جیکوب" (Sam Jacob) در مجله‌ی:

Arch+, no. 164–165 (April 2003), pp. 96–101.

پدید آمد که به‌طور هوشمندانه‌ای "انگلیسی بودن" آرکیگرم را تصدیق می‌کرد.

2. Simon Sadler, "Open Ends: The Social Visions of 1960s Non-planning," in

++Hughes and Sadler, eds., Non-Plan.

نوشته‌ی "آرکیگرم و تکنوکراسی" در مجموعه مقالات کنفرانس سال ۲۰۰۲:

Universal versus Individual: The Architecture of the 1960s, Conference

Proceedings 2002 (Jyväskylä: Alvar Aalto Academy, 2002).

The Sixties,"Twentieth Century نوشته‌ی "احیاء پروتالیسم توسط آرکیگرم" در:

Architecture, no.6 (London: Twentieth Century Society, 2002.

ARC (Architectural Research Quarterly)6, no. 2 (2002). در: "دانشگاه نامرئی" در:

Art History26, no. 3(2003). نوشته‌ی "معمار به‌عنوان یک مرد جوان" در:

نوشته‌ی "تابل جدید در مقابل شهر پلاگ-این" در کتاب:

Martin van Schaik and Otakar Mác*el, eds., Exit Utopia: Architectural

Provocations 1956–76 (Munich: Prestel, 2005).

3. <http://www.wmin.ac.uk/sabe/page-497>

این توصیف به‌یاد ماندنی از عدم دسترسی همیشگی به موضوعات آرشیو آرکیگرم، عبارتی

است که سایمون سادلر آن را عیناً از دنیس کرامپتون در ۱۲ مه سال ۲۰۰۰ در لندن نقل کرده

است. براین اساس، صرفاً نشریاتی که توسط آرشیو آرکیگرم و یا با همکاری این گروه چاپ

شده بود، به‌منظور ارجاع موضوعاتی که انتشار نیافته‌اند، در دسترس عموم قرار گرفت. در

همین حین، بخش عمده‌ای از آرشیو رینر بنهام که مربوط به دوره‌ای است که در این کتاب

بررسی شده، در طی اسباب‌کشی بنهام به ایالات‌متحده در سال ۱۹۷۶، از بین رفت (مصاحبه

با مری بنهام، ۲۸ آوریل سال ۱۹۹۸)؛ و کارفرمای اسبق اعضای گروه آرکیگرم در ساختمان

تایلوودرو نیز قادر به بازگرداندن این اطلاعات نبود (ایمیل، ۴ اکتبر سال ۲۰۰۳).

۴. دنیس کرامپتون برای این موضوع، عنوانی جدید فراهم آورد: "فایل‌های آرکیگرم؛" و آن را

در مطبوعات موناکلی به چاپ رسانید.

Dennis Crompton, The Archigram Files, for Monacelli Press.

۵. خوانندگان ممکن است به علت دسترسی غیرمستقیم شواهد اولیه از افزایش اشتباهات

جزئی تاریخ و مطالب این کتاب نگران باشند، اما باید توجه داشت آرشیو آرکیگرم و هرون

هر دو اطلاعات را متقابلاً بازبینی کرده‌اند.

ARCHICRAM

Architecture without Architecture

Simon Sadler

PETER
COOK

WARREN
CHALK

DENNIS
CROMPTON

DAVID
GREENE

RON
HERRON

MIKE
WEBB

ISBN: 978-600-6509-97-6

786006 509976

شهرسازی
معماری و
کتابخانه تخصصی هنر

اصالت و قیمت این کتاب فقط با هولوگرام اختصاصی «کتابخانه کسری» تأیید می‌شود.